

Aanpak tegen pesten op RKBS Titus Brandsma.

Inhoud:

1. Omschrijving van pestgedrag.
2. Preventieve maatregelen.
3. Specifieke en curatieve maatregelen.

1. Omschrijving van pestgedrag.

De definitie van pesten op RKBS Titus Brandsma:

Pesten is een situatie waarin iemand zich bedreigd voelt. Pesten gebeurt met opzet, regelmatig en voor een langere periode. De machtsverhouding is uit balans. Het verschil tussen pesten en plagen is dat bij plagen de intentie goed is. De grens tussen pesten en plagen is dun. Het plagen kan door de ander als pesten opgevat worden. Pesten is van alle leeftijden (Stigt, 2016).

Vormen van pesten:

- Fysiek: schoppen, duwen, knijpen of slaan.
- Verbaal: vervelende opmerkingen maken, schelden, beledigen, dreigen of belachelijk maken.
- Non-verbaal: zuchten, buitensluiten en negeren.
- Cyberpesten: het verbaal of non-verbaal pesten op internet.
- Materieel: het stukmaken van eigendommen of kwijtmaken/opeisen (Stigt, 2016).
- Meidenvenijn.

Meidenvenijn:

Meidenvenijn is het kwetsen van een meisje door andere meisjes. Het is een middel om de rangorde te bepalen en bewaken. Belangrijke kenmerken zijn: verborgen en subtiel. Meisjes hebben vaak 1 op 1 vriendschappen. Ruzies gaan vaak over het kwijtraken van die nummer 1-positie aan concurrenten. De gerichtheid van meisjes op anderen maakt hen afhankelijk. Ze meten hun waarde af aan de kwaliteit van sociale contacten. Zelfbeeld en zelfvertrouwen worden gevoed door goedkeuring van de andere meisjes. Een afwijzing, zeker van populaire meisjes, raakt de meeste meisjes tot op het bot. Het is niet voldoende om te zeggen: 'Laat die meiden toch, trek het je niet zo aan.' Het lukt machtige meisjes niet altijd om te scoren met het meidenvenijn. Zelfverzekerde meisjes of meisjes die hun verdriet niet laten blijken, maken venijnige meisjes onzeker. Leerkrachten moeten beseffen dat meidenvenijn geen kwestie is van 'zand erover'. Meidenvenijn is een complexe groepsdynamiek (Visser, 2016).

De rollen:

Pesten is een aanslag op de groepsdynamiek. Pesten laat zien dat in de klas een probleem is: een onveilige, negatieve basissfeer. Kenmerken in een negatieve groep zijn: continu strijd om een doel, de harmonie ontbreekt, leerlingen voelen zich niet verantwoordelijk voor elkaar, leerlingen tonen geen respect voor de mening en het karakter van de ander en bepaalde, positieve, rollen ontbreken (Engelen, 2010). Bij een peestsituatie hebben alle leerlingen een rol (Stigt, 2016):

Rol:	Gedrag:
Dader	Deze leerling pest andere leerlingen of geeft leerlingen de opdracht om te pesten.
Meeloper	Deze leerling helpt de dader om te pesten en/of lacht mee.
Buitenstaander	Deze leerling ziet dat er gepest wordt en doet niets.
Slachtoffer	Deze leerling wordt gepest.
Verdediger	Deze leerling verdedigt en/of helpt het slachtoffer.

Het zien van deze rollen is belangrijk. Pesten heeft voor de dader weinig zin als niemand het ziet. Dus een leerling die pest, kan niet zonder de steun van anderen (de groep). Deze steun kan bestaan uit meedoen, kijken en niets doen of proberen het te negeren (Stigt, 2016). Daarom is het belangrijk om bij een peestsituatie te kijken naar de hele groep (Engelen, 2010).

2. Preventieve maatregelen.

Op RKBS Titus Brandsma werken wij aan het creëren van een sociaal veilige situatie en proberen wij inzicht te krijgen in de veiligheidsbeleving van de leerling. Hiervoor wordt verwezen naar het protocol 'Sociale Veiligheid'. Dit is één van de onderdelen om preventief pesten tegen te gaan. Dit wordt gedaan vanuit de gedachte dat in een sociaal veilige groep pesten niet voorkomt (Engelen, 2010).

Daarnaast wordt ieder jaar schoolbreed aandacht besteed aan pesten tijdens 'De week tegen pesten'. Deze week is landelijk ingesteld en vindt plaats rond eind september. In deze week wordt in de klassen op verschillende manieren aandacht besteed aan wat pesten is, welke impact pesten heeft, hoe pesten voorkomen kan worden en welke rol je kunt hebben in een peestsituatie.

Activiteiten in deze week:

- De KWINK les over pesten (gr. 1 t/m 8).
- De Leeslink les die aansluit bij dit onderwerp (gr. 5 t/m 8).
- Bespreken dat het belangrijk is om bij iemand aan te geven dat je gepest wordt, bijvoorbeeld bij de leerkracht, de vertrouwensleerkracht, je ouders, een andere volwassene of een vriend of vriendin.
- Bespreken dat signalen van pesten doorgeven aan een volwassene geen klikken is.
- Een activiteit die te maken heeft met het verkrijgen van kennis over pesten:

Groep 1-2	Prentenboek: Hou op met pesten! Doel: bespreken wat pesten in een kleuterklas kan inhouden en hoe verdrietig dat iemand kan maken.
	Prentenboek: Zoef de Zebra Doel: bespreken dat het niet leuk is om iemand buiten te sluiten en hoe dat voelt.
Groep 3	Prentenboek: Als de geit leert zwemmen. Doel: bespreken van verschillen tussen dieren (en ook mensen), dat deze verschillen niet erg zijn en dat iedereen ergens goed in is.
Groep 4:	Boek: Puddingtarzan. Doel: pesterijen die in een klas voorkomen bespreken en aangeven wat dit met iemand doet.
	Boek: Vlo en Stiekel. Doel: bespreken hoe waardevol het is als je voor iemand opkomt.
Groep 5:	Een drama les geven waarbij de leerlingen een toneelstuk bedenken waarin de rollen bij een peestsituatie terugkomen. Doel: de rollen bij een peestsituatie bespreken.
Groep 6:	Les: Durf jij het aan! Lesmateriaal beschikbaar. Doel: leerlingen krijgen inzicht in eigen kwaliteiten.
Groep 7:	Film: Spijt! Doel: de impact van pesten duidelijk maken.

Groep 8: Les: Whatshappy of Instagrap.
Lesmateriaal beschikbaar.
Doel: leerlingen bewust maken van hun rol op Social Media wat betreft (cyber)pesten.

Onder de personeelsleden wordt tijdens deze week aandacht besteed aan pesten door met elkaar te herhalen hoe pestgedrag gesignaleerd kan worden, te spreken over casussen en het uitwisselen hoe wij een leerling kunnen helpen. Tijdens de groepsbesprekingen met de gedragscoördinator wordt gesproken over de groepsdynamiek en of pestgedrag voorkomt.

3. Specifieke en curatieve maatregelen.

De specifieke en curatieve maatregelen worden ingezet op het moment dat pestgedrag wordt gesignaleerd.

Acties bij pestgedrag/meidenvenijn:

De leerkracht kan bij het helpen van het slachtoffer en de dader gebruik maken van hulp en advies van de intern begeleider, gedragscoördinator, collega's of de directie.

De leerkracht(en) voert gesprekken met het slachtoffer. In dit gesprek wordt de situatie in kaart gebracht en besproken wat de behoeften van het slachtoffer zijn. Uit deze behoeften komt een plan. Dit plan is gericht op gedragsverandering bij de betrokkenen. Dit kan met verschillende methodes gebeuren. De juiste methode is de methode die bij de situatie, het slachtoffer, de dader en de groep past. Als voorbeeld: de methode 'uitpraten' kan alleen als het slachtoffer hiervoor open staat en zich sterk genoeg voelt om het gesprek met de dader aan te gaan. De verschillende methodes staan beschreven op de server: school op server – sociale veiligheid – pesten – bestand: 'Verschillende methodes tegen pesten'.

Indien het opgestelde plan niet de gewenste gedragsverandering laat zien, worden de volgende stappen gezet:

1. Er komt een gesprek met de ouders van de dader. De leerkracht, de groepsleerkracht of het andere betrokken personeelslid vraagt ze in dit gesprek om medewerking bij de aanpak van dit probleem. Soms zijn ouders tijdens het opgestelde plan al op de hoogte gebracht. De ouders worden dan opnieuw uitgenodigd op gesprek om aan te geven dat het plan niet heeft gewerkt. Soms kan het nodig zijn de dader te beschermen tegen mogelijk al te rigoureuus (lichamelijk) straffen door de ouders/verzorgers. Soms kan het nodig zijn om deskundig advies in te winnen. Dit alles is uiteraard afhankelijk van en rekening houdend met de mogelijke oorzaak van het gedrag van de dader.
  - In het gesprek wordt afgesproken dat de gedragsverandering per direct zichtbaar moet zijn. Dit wordt vastgesteld in het **anti-pestcontract**.
  - Er wordt een datum afgesproken voor een **vervolgesprek**.
2. Als het pestgedrag van de betrokken leerling blijft voortduren, wordt hulp van buitenaf ingeschakeld. De ouders/verzorgers dienen hiervoor toestemming te geven. Indien de ouders/verzorgers weigeren om toestemming te geven voor hulp van buitenaf en de dader volhardt in zijn of haar gedrag op zo'n manier dat er een onveilige situatie voor de gepeste leerling(en) en/of andere betrokkenen op school bestaat, dan kan de schoolleiding overgaan tot schorsing van de dader, eventueel gevolgd door verwijdering van school (zie hiervoor het hoofdstuk Sancties).

Het anti-pestcontract

Om pesten te voorkomen, worden duidelijke afspraken gemaakt. Wanneer je ruzie hebt, probeer je eerst om er zelf uit te komen. Mocht dat niet lukken, dan leg je het probleem aan iemand anders voor. Die persoon praat dan eventueel met beide partijen en probeert jullie te helpen.

Om een pestvrije school te krijgen, is het belangrijk samen afspraken te maken en samen toe te zien op de naleving van die afspraken. Dit doen we met een anti-pestcontract.

Als je het eens bent met onderstaande uitspraken, als je durft te beloven om je overeenkomstig die uitspraken te gedragen en als je bereid bent anderen te helpen zich ook aan deze uitspraken te houden, dan mag je je handtekening onder dit contract zetten.

Lever het ondertekende contract in bij je groepsleerkracht. Hij of zij zal het bewaren en je erop aanspreken als dat nodig is.

- Ik zal een ander respecteren.
- Ik zal een ander niet discrimineren.
- Ik zal een ander niet uitschelden.
- Ik zal een ander niet buitensluiten.
- Ik zal een ander niet bedreigen.
- Ik zal van andermans spullen afblijven.
- Ik zal niet over een ander roddelen.
- Ik zal mensen die zich niet aan bovenstaande regels houden, daarop aanspreken.

Hieronder is ruimte om zelf in te vullen wat je in bovenstaand lijstje mist.

- Ik zal
- Ik zal
- Ik zal

Door mijn handtekening onder dit contract te zetten, beloof ik dat ik mijn uiterste best zal doen bovenstaande uitspraken na te leven.

Naam: _____

Groep: _____

Datum: _____

Handtekening leerling:

Handtekening ouder(s)/verzorger(s):

Handtekening groepsleerkracht:

Handtekening directie: